

POSUDEK VEDOUCÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Autor práce	<i>Bc. Matěj Rašovský</i>
Název práce	<i>Přechod žáků mezi základní a střední školou z hlediska výuky matematiky</i>
Autor posudku	<i>doc. RNDr. Naďa Vondrová, Ph.D.</i>

Cíle (stanovení, splnění, reflexe splnění)

Práce je věnována problematice přechodu žáků na střední školu z hlediska matematiky. V úvodu práce je uvedeno, že autora bude zajímat, „jak žáci vnímají tento přechod, v kterých oblastech jejich jednání či školního výkonu může mít pozitivní nebo negativní vliv“. Na začátku praktické části je tento obecný cíl trochu konkretizován: „Cílem práce je prostřednictvím případových studií několika žáků identifikovat jevy, které provázejí jejich přechod mezi 9. ročníkem základní školy a 1. ročníkem střední školy, a to z hlediska rozvoje jejich matematických znalostí, přístupů k matematice, stylů učení, problémů, které jim přechod mezi stupni škol přinesl, apod.“ Explicitně je řečeno, že hlavní zkoumané vlivy budou změna učitele matematiky a změna stylu vyučování. Z tohoto hlediska byla cíle dosaženo jen částečně, protože tyto vlivy autor zkoumal pouze pomocí dotazníku a jednoho rozhovoru s učitelem, těžko je tedy mohl prozkoumat do hloubky. Domnívám se, že autor popsal změny, k nimž u jednotlivých žákyň došlo, ovšem o příčinách těchto změn může vzhledem k použitým výzkumným metodám jen spekulovat.

Obsahové části (úplnost, relevance, řazení) a odborná část (matematika/didaktika: náročnost, správnost, výstavba, konzistence apod.)

Práce obsahuje část teoretickou a část praktickou.

V teoretické části se autor věnuje některým psychologickým a pedagogickým fenoménům, které mají souvislost s probíranou tematikou. Klíčový pojem sebepojetí žáků však není vymezen, mluví se spíše o jevech s ním souvisejících (např. o potřebách). Pojem osobní autonomie je vysvětlen až u dotazníku osobní autonomie žáka. Metody výuky jsou pro práci také důležité, přesto je autor představuje jen nevysvětleným výčtem a vlastně je nijak v práci u zkoumaných učitelů nereflektuje.

I když je teoretická část v této verzi práce vyzrálejší než v minulé, přesto není zcela zřejmé, proč je předkládána v této podobě. Např. na s. 16 se hovoří o rozdělení žáků podle schopností, přičemž však není nijak jasné, jak se to vztahuje k práci (a proč se hovoří právě o Velké Británii). V praktické části se tomu autor nijak nevěnuje. Stejná poznámka se vztahuje k nepřiměřené pozornosti věnované diferenciaci žáků. Poslední odstavec na s. 16 navazuje na předchozí text skutečně velmi volně. Celý oddíl věnovaný zapomínání nenavazuje na předchozí text, ani nevidím souvislost s tématem práce. U žaček zapomínání není nijak zkoumáno. Autor se snaží doložit, že zapomínání musí v práci popsat, protože zkoumané žáčky někdy zapomínají domácí úkol. To je však souvislost zcela vágní a zapomínání domácích úkolů je přece zcela jiný fenomén než zapomínání učiva.

V části metodologické je pozornost věnována použitým metodám. Zejména jsou představeny psychologické dotazníky převzaté z literatury. Oddíl nazvaný Nezúčastněné pozorování se překvapivě věnuje dotazníku, přestože se jedná o zcela odlišnou metodu a pozorování v práci autor vůbec neprovádí (až na stručnou zmínku na s. 50, která uvádí, že autor nějakou hodinu učitele viděl)! Tento rozpor se projevuje i při popisu posuzovacích škál. Nejdříve se píše „pozorovatel na základě viděného...“, tedy zdá se, že pozorovatel se na posuzovaného dívá, a dále se píše, že „jedinec odpovídá vyjádřením stupňů souhlasu“. Tedy posuzovaný něco vyplňuje. Vlastní dotazníky však byly vybrány vhodně a mohou pomoci dosáhnout cíle, který si autor stanovil.

Teoretická část je zakončena popisem ŠVP obou škol, přičemž ten by měl být zařazen spíše v části praktické. ŠVP nejsou nijak analyzované, prakticky zde slouží jen na to, aby autor vybral téma pro didaktický test.

V praktické části se autor věnuje případovým studiím tří žákyň. Podařilo se mu získat ke spolupráci tři žákyně, které spolu přecházely ze stejné třídy na základní škole do stejné třídy na střední škole. Z tohoto pohledu je výběr zkoumaných subjektů proveden správně a autorovi se naskytla výjimečná příležitost ke zkoumání vlivu přechodu ze základní na střední školu. Autor se snaží identifikovat změny, k nimž u žákyň po tomto přechodu došlo, což se mu víceméně daří. Někde však neodlišuje závažnost vlivů. Např. nepřiměřená pozornost je věnovaná popisu škol, kde je možná souvislost poměrně malá (jak žákyně ovlivnila délka přestávky v nové škole?). Naopak sám autor uvádí, že velký vliv má nový učitel matematiky. O něm a jeho přístupech k výuce se však dozvíme jen to, co o sobě učitel sám říká. Autor to nijak nezpracovává. Považuji za problém, že nebyla vykonána žádná pozorování v hodinách obou učitelů, která by mohla potvrdit a dokreslit to, co o svém výukovém stylu říkali. Popis obou učitelů je již lépe strukturován než v předchozí verzi práce. U učitelky se však nedozvídáme klíčovou informaci o tom, jak hodnotí a známkuje žáky, a u učitele jen velmi stručně. Přitom právě tento jev může být pro přechod žáků na střední školu klíčový.

Prezentace výsledků dotazníku byla také od minulé verze vylepšena. Zejména oceňuji srovnávací tabulku. Její popis však místy připomíná spíše katalog výroků než analýzu. Na druhou stranu určité náznaky analýzy v práci nacházím (např. na s. 57 v druhém odstavci odshora, s. 59 ve třetím odstavci shora). Z nejasného důvodu je na stranách 58 a dále učitelovo vidění žákyň rozděleno do dvou číslovaných odstavců, přestože by logicky mělo být spojeno. Prezentace některých charakteristik žákyň na s. 63 a dále formou grafů je vhodná.

Práce je ukončena diskusní kapitolou a závěrem a doplněna několika přílohami.

Přínos (originalita, použitelnost apod.)

Téma práce je originální a potenciálně zajímavé pro odbornou veřejnost.

Formální náležitosti (gramatika, styl, typografie, grafické části, odkazy a citace, celková úprava)

Práce doznala od předchozí verze významných vylepšení v oblasti formálních náležitostí i gramatiky. Nacházím jen malé množství prohřešků, např. s. 14 – chybí tečka za větou v odstavci v polovině stránky; s. 17 – k čemu se vztahují „tito žáci“ v bodě b?; s. 50 – chybějící tečka za odstavcem v polovině stránky; s. 53 – má být jí místo ji v předposledním odstavci; s. 66 – chybějící mezera před číslem 2; s. 73 – problémů místo správného problémy; s. 74 – chybějící čárka za slovem vyrovnaná; s. 74 – bod c by už měl být na další straně.

Zdroje (reprezentativnost, relevance, použití)

Autor vychází z celé řady zdrojů, z nichž část je cizojazyčných. Chybí odkaz na (Dvořáková, 2002).

Vyjádření ke shodám v systému Theses: Nalezeno 56 podobných dokumentů. Dva z nich jsou předchozí verze práce diplomanta, které nebyly obhájeny. Procento shody je 65 %, resp. 42%. Několik dalších jsou různá prohlášení, která se dávají povinně ke všem pracím, dokonce i z prací stejného autora. Žádný další dokument nepřekračuje shodu 5 % a vše je řádně citováno.

Hodnocení: Přes výše uvedené připomínky práce splňuje podmínky kladené na diplomovou práci. Práci doporučuji k obhajobě.

Datum a podpis autora posudku: 5. 1. 2016